

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Samtidigt upphävs den gällande lagen med samma namn.

Enligt förslaget ska den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överföras från regionförvaltningsverken och kommunerna till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Tjänsten ska produceras av rättshjälpsbyråerna i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten ska också kunna köpa ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster. Den allmänna styrningen av och tillsynen över tjänsterna ska överföras från Konkurrens- och konsumentverket till justitieministeriet.

Enligt förslaget övergår de nuvarande tjänsteproducenternas personal i huvudsyssla inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen under vissa förutsättningar i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens tjänst. Bestämmelserna om överlåtelse av rörelse ska tillämpas på den personal som övergår.

Det föreslås inga ändringar i den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens uppgifter och innehåll.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen hänför sig också till beredningen av inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, i samband med vilket regionförvaltningsverken ska läggas ned.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

Lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (713/2000) trädde i kraft den 1 september 2000. Syftet med lagen var att säkerställa tillgången till kvalitativt och kvantitativt tillräckliga ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster i hela landet. Genom att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen blev lagstadgad främjades också medborgarnas rättsskydd och likabehandling. Målet var att förebygga problem i samband med överskuldssättning och att korrigera följderna.

Enligt lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning ges privatpersoner vid ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning upplysningar och råd om skötseln av ekonomi och skulder samt biträds vid utarbetandet av en hushållsbudget, och möjligheterna att lösa gäldenärens ekonomiska problem utreds. Vid ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning biträds gäldenären också i utredandet av möjligheterna att nå förlikning med sina fordringsägare och i ärenden i anslutning till skuldsanering, i synnerhet vid upprättandet av en skuldsaneringsansökan och andra utredningar och handlingar som förutsätts i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993). Vid behov hänvisas gäldenären att söka juridisk hjälp.

För ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning svarar dels Konkurrens- och konsumentverket, dels regionförvaltningsverket och dels kommunerna. Den allmänna ledningen och styrningen av samt tillsynen över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen hör till Konkurrens- och konsumentverket. Regionförvaltningsverket svarar för att ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning i tillräcklig utsträckning finns att tillgå inom verkets verksamhetsområde.

Tjänsten ordnas i första hand av kommunen enligt ett avtal som ingås med regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket och kommunen kan komma överens om att kommunen sköter uppgiften för en eller flera kommuners räkning. En kommun kan också se till att ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster tillhandahålls genom att köpa tjänsterna av en tjänsteproducent som är lämplig för uppgiften. Om en kommun inte omfattas av något avtal kan regionförvaltningsverket köpa de ekonomiska rådgivningstjänsterna och skuldrådgivningstjänsterna av en tjänsteproducent som är lämplig för uppgiften.

Den som ordnar skuldrådgivningstjänster, kommunen eller en tjänsteproducent som har ingått ett avtal med kommunen eller regionförvaltningsverket har rätt att få ersättning för produktionen av tjänsterna. Ersättningen betalas av statens medel enligt de grunder som arbets- och näringsministeriet fastställer på framställning av Konkurrens- och konsumentverket. Konkurrens- och konsumentverket svarar för utbetalningen av ersättningen.

Kommunen eller en annan producent av skuldrådgivningstjänster ska lämna regionförvaltningsverket och Konkurrens- och konsumentverket uppgifter om sin verksamhet. Uppgifterna behövs för att tillsynen ska kunna utföras på ett korrekt sätt och för att den ersättning som betalas för verksamheten ska kunna fastställas.

RP 102/2017 rd

Enligt uppdragsavtalen erbjöd 52 tjänsteproducenter skuldrådgivningstjänster år 2016. Sex av tjänsteproducenterna var inte kommunala. Regionförvaltningsverket har ingått avtal med tre av dessa tjänsteproducenter och kommunen likaså med tre tjänsteproducenter. I landskapet Åland ordnas den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen av Statens ämbetsverk på Åland, som har ingått ett avtal med en privat tjänsteproducent.

År 2016 användes cirka 152 årsverken för ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster. Enligt uppskattning var 159 personer anställda i tjänste- eller arbetsförhållanden i kommuner och samkommuner. Av dem skötte 27 personer uppgiften på deltid. Uppskattningsvis nio personer var anställda av privata tjänsteproducenter, varav tre personer skötte uppgiften på deltid. Den biträdande personalens andel av de 152 årsverken som användes för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning var cirka 21 årsverken.

Storleken på de enheter som ger ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning varierar betydligt i olika delar av Finland. I den största enheten användes år 2016 14 årsverken för dessa tjänster, och i den minsta enheten 0,15 årsverken. Antalet små enheter med två eller färre årsverken var 32. Antalet större enheter med sex eller flera årsverken var endast sju. Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning erbjöds på cirka 102 verksamhetsställen.

Statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt

Enligt lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt (477/2016) ordnar rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten rättshjälpstjänster och allmänna intressebevakningstjänster. Staten har sex rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt som är självständiga ämbetsverk. I varje distrikt finns 3–4 rättshjälpsbyråer och 3–4 intressebevakningsbyråer som producerar rättshjälps- och intressebevakningstjänster för klienterna. På Åland finns en rättshjälps- och intressebevakningsbyrå. Enligt lagen kan både rättshjälpstjänster och intressebevakningstjänster köpas. Den allmänna styrningen av och tillsynen över ordnandet av rättshjälpstjänsterna och de allmänna intressebevakningstjänsterna utövas av justitieministeriet.

Det totala antalet årsverken i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten år 2016 var 982. Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten har cirka 160 verksamhetsställen och på cirka 80 av dessa finns personal på plats varje dag.

Justitieministeriet tillsatte 16.2.2017 två utredare för att klarlägga inrättandet av en nationell rättshjälps- och intressebevakningsmyndighet (OM 5/33/2017). Tidsfristen för utredningen går ut 29.12.2017.

1.2 Bedömning av nuläget

En arbetsgrupp tillsatt av arbets- och näringsministeriet utredde våren 2015 nuläget inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen samt olika alternativ för att ordna rådgivningen (ANM- Koncernen 28/2015). Systemet ansågs vara problematiskt ur medborgarnas synvinkel eftersom möjligheterna att få ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster varierar betydligt på olika håll i landet. Största delen av rådgivningsenheterna är små med högst två anställda. Små enheter är sårbara eftersom det inte nödvändigtvis går att hitta vikarier för semester- och frånvaroperioder. I små enheter finns inte heller tillräckliga förutsättningar för att utveckla verksamheten.

Ur förvaltningssynvinkel upplevdes det nuvarande systemet som komplicerat med många olika faser. Dessutom täcker ersättningen från staten endast en del av kostnaderna för rådgivningen, och därför är tjänsternas tillgänglighet i hög grad beroende av kommunernas frivilliga finansiering.

RP 102/2017 rd

År 2015 användes totalt cirka 8,8 miljoner euro för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Statens andel av kostnaderna var 5,7 miljoner euro. Flera kommuner har emellertid ordnat ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning i en större omfattning än så, och frivilligt finansierat verksamheten. År 2015 betalade kommunerna 3,1 miljoner euro för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, vilket utgör 36 procent av de totala kostnaderna. I statens budgetram har 4,7 miljoner euro reserverats för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Utöver ramfinansieringen har riksdagen under flera år beviljat tilläggsfinansiering. År 2015 beviljades en miljon euro i tilläggsfinansiering. Även år 2016 användes sammanlagt 8,8 miljoner euro för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, varav statens andel var 4,7 miljoner euro och kommunernas andel 4,1 miljoner euro, dvs. 47 procent.

Det bästa sättet att ordna tjänsterna med tanke på effekterna för klienterna och kostnadseffektiviteten är enligt arbetsgruppen att överföra ansvaret till en statlig aktör, i första hand till rättshjälpsbyrån. En utredning om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen från 2009 (Talous- ja velkaneuvonnan arviointi, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Kilpailukyky 8/2009) ledde till samma slutsats.

Arbetsgruppen utredde också möjligheterna att överföra den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen till kommunerna, den privata sektorn och organisationer utan vinstsyfte, Folkpensionsanstalten, utsökningsväsendet och magistraterna. Enligt arbetsgruppens bedömning är det mest ändamålsenliga att överföra uppgiften till rättshjälpsbyråerna. Funktionella och organisatoriska orsaker talar för detta alternativ.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målet är att utbudet av flerkanalstjänster inom ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning ska vara enhetligt på olika håll i landet. Särskilt digitala tjänster behöver tas fram. Förutsättningarna för att utveckla verksamheten förbättras om styrningen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen koncentreras till en statlig aktör, eftersom det då blir enklare att förenhetliga praxis och arbetssätt. Rättshjälpsbyråernas nätverk av verksamhetsställen står till förfogande för fysiska möten inom ramen för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

I propositionen föreslås det att ordnandet av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs till statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt där den produceras av rättshjälpsbyråerna. Dessutom kan rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten köpa tjänster av kommuner eller privata tjänsteproducenter med stöd av avtal om köpta tjänster om detta behövs med hänsyn till den regionala tillgången på sådana tjänster eller av någon annan anledning. Styrningen av och tillsynen över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ska utövas av justitieministeriet.

Uppgifterna för och innehållet i den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen förblir oförändrade.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Till följd av propositionen minskar kostnaderna i de kommuner som frivilligt finansierat den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen med 4,1 miljoner euro jämfört med utgifterna år 2016 eftersom kommunerna inte längre behöver ordna tjänsterna med egen finansiering.

Statens utgifter ökar till följd av överföringen av uppgifterna med cirka 3 miljoner euro per år, eftersom staten enligt förslaget ska ansvara för de totala kostnaderna för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Statens nuvarande finansieringsandel är 4,7 miljoner euro.

I sitt rambeslut för åren 2018–2021 har regeringen bestämt att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten från och med ingången av år 2019 och att verksamheten genomförs med en finansiering på 7,7 miljoner euro.

Utvecklingen av verksamheten och de elektroniska tjänsterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen medför engångskostnader till ett belopp av 4 miljoner euro för staten år 2018. Detta har beaktats i budgetförslaget för år 2018.

Dessutom överförs en del av statens nuvarande styrnings- och organiseringsuppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen till justitieministeriets förvaltningsområde. Motsvarande anslag överförs i samband med beredningen av budgetramen för åren 2019–2022. Ändringarna beror på att Konkurrens- och konsumentverkets ekonomiska rådgivning och skuldrådgivning överförs till justitieministeriet och regionförvaltningsverkens uppgifter överförs till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. År 2016 har konkurrens- och konsumentverket använt 1,2 årsverken och regionförvaltningsverken 1,3 årsverken för verksamheten. Avsikten är att ett anslag som motsvarar lönen och de övriga personalkostnaderna för en person ska överföras till justitieministeriet från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde vid ingången av år 2019. På motsvarande sätt ska ett anslag som motsvarar lönen och de övriga personalkostnaderna för en person överföras till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten från finansministeriets förvaltningsområde.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Det har varit arbets- och näringsministeriets uppgift att fastställa ersättningsgrunderna för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Denna uppgift upphör. Dessutom upphör den delegation för ekonomihantering som funnits i anslutning till arbets- och näringsministeriet. Bestämmelser om en ny delegation i anslutning till justitieministeriet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den allmänna ledningen och styrningen av samt tillsynen över tjänsterna hör till Konkurrens- och konsumentverket. Enligt förslaget ska dessa uppgifter överföras till justitieministeriet. Konkurrens- och konsumentverkets uppgifter minskar till denna del och justitieministeriets uppgifter ökar i motsvarande mån.

Regionförvaltningsverkens uppgift är med stöd av gällande lag att svara för att tillgången till tjänster är tillräcklig inom deras verksamhetsområden. Bland annat avtalar de med kommuner eller med andra tjänsteproducenter om ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Till följd av propositionen upphör regionförvaltningsverkens uppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen till denna del och överförs till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, vilket innebär att distrikten får fler uppgifter.

Enligt den gällande lagen ordnar kommunerna ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster på basis av uppdragsavtal som ingåtts med regionförvaltningsverken. År 2016 ordnade 46 kommuner eller samkommuner tjänster på basis av uppdragsavtal. Dessutom producerade sex övriga tjänsteproducenter tjänster. Förslaget innebär att gällande avtal sägs upp och de nuvarande tjänsteproducenternas rättigheter och skyldigheter i fråga om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen upphör från och med 1.1.2019.

Kommunen kan fortsättningsvis producera tjänster om rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ingår ett sådant avtal med kommunen.

Justitieministeriet övertar till följd av propositionen som ny uppgift den allmänna styrningen av och tillsynen över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. I anslutning till justitieministeriet kan det dessutom grundas en delegation för att förbättra kunskaperna i ekonomi och främja samarbetet mellan olika aktörer om statsrådet utfärdar en förordning om delegationen. Motsvarande delegation finns nu i anslutning till arbets- och näringsministeriet. De nya uppgifterna kräver att ministeriets personalresurser ökas med två personer.

Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet får den nya uppgiften att ordna ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. De kan ordna tjänsten antingen genom att producera tjänsterna vid rättshjälpsbyråerna eller genom att köpa tjänsterna av kommuner eller andra tjänsteproducenter. Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets personal bedöms öka med cirka 135 årsverken under en övergångsperiod. Personalens slutliga storlek beror på det reella antalet anställda som överförs från kommunerna, den ramfinansiering som anvisas till den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen samt hurdana serviceprocesser som tas fram för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Personalökningen är mindre om ett rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt köper tjänster på basis av ett avtal om köpta tjänster. Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets administrativa personal får flera uppgifter på grund av den nya uppgiften, personalökningen och de köpta tjänsterna. Detta förutsätter ett nytt årsverke på riksnivå.

Rättshjälpsbyråerna i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet får nya uppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, som de ska organisera så att den blir en del av byråns verksamhet. Ändringarna i den praktiska verksamheten preciseras när beredningen av serviceprocesserna framskrider.

3.3 Konsekvenser för sammanslutningar

Sex av tjänsteproducenterna är inte kommunala. Regionförvaltningsverket har ingått avtal med tre av dessa tjänsteproducenter och kommunen likaså med tre tjänsteproducenter.

Avsikten är att regionförvaltningsverken säger upp de avtal de ingått med tjänsteproducenterna från och med 1.1.2019 varvid deras rättigheter och skyldigheter inom produktionen av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning upphör.

Privata tjänsteproducenter kan fortsättningsvis ordna tjänster om rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet avtalar om det med tjänsteproducenten.

3.4 Konsekvenser för personalens ställning

År 2016 användes cirka 152 årsverken för produktionen av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Enligt en enkät genomförd av Konkurrens- och konsumentverket i april 2017 arbetade 162 personer inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Av dem var 154 anställda av kommunerna och 8 anställda av privata tjänsteproducenter. Totalt 130 personer arbetade som ekonomi- och skuldrådgivare. Av dem var 123 anställda av kommunerna och 7 av privata tjänsteproducenter. Totalt 32 personer hörde till den biträdande personalen. Av dem var 31 anställda av kommunerna och 1 av en privat tjänsteproducent.

Av den kommunala personalen var 22 personer anställda i tjänste- eller arbetsavtalsförhållanden på deltid och av de privat anställda 2 personer.

Heltidsanställd personal i tjänste- eller arbetsavtalsförhållanden

I beredningen av reformen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen har man bedömt att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen inte utgör någon enhetligt organiserad funktionell helhet och att förändringen inte kan jämföras med en överlåtelse av rörelse.

Den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas med stöd av gällande lag i första hand så att kommunen ingår ett avtal med regionförvaltningsverket där den förbinder sig att ordna ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning för kommunens invånare. Denna prioritering uppfylls med stöd av lagen i de fall då kommunen är villig att ta ansvaret för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Rättsgrunden för avtalet finns i kommunallagen, enligt vilken kommunen med stöd av avtal även kan åta sig att sköta andra offentliga uppgifter än sådana som hör till dess självstyrelse.

Kommunerna har ingen tvingande lagbaserad skyldighet att ordna tjänsterna. En enskild kommun kan låta regionförvaltningsverket ta ansvaret för att ordna servicen. Regionförvaltningsverken har vid behov ingått enstaka avtal också med andra aktörer än kommunerna.

Om en kommun ingår ett avtal om att ordna service kan den med stöd av lag organisera servicen på det sätt den själv vill. En kommun kan ordna ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning genom att inrätta en eller flera tjänster eller arbetsavtalsbaserade uppgifter för ändamålet. En sådan tjänst eller uppgift kan även vara en deltidstjänst eller en deltidsuppgift. Tjänsten eller uppgiften kan kombineras med en annan tjänst eller en annan uppgift i kommunen, om inte detta påverkar den ändamålsenliga skötseln av uppgifterna. Tjänsten eller uppgiften kan inrättas gemensamt av flera kommuner enligt vad som föreskrivs i kommunallagen. En kommun kan också se till att ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster tillhandahålls genom att tjänsterna köps av en tjänsteproducent som är lämplig för uppgifterna.

Det sätt på vilket tjänsterna organiserats varierar från service som kommunen ordnar själv till eventuella upphandlingsavtal. Regionförvaltningsverket och kommunerna kan dessutom komma överens om att en kommun ska sköta uppgiften för en eller flera andra kommuners räkning. I rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ordnas de ekonomiska rådgivningstjänsterna och skuldrådgivningstjänsterna enligt förslaget som en del av de existerande rättshjälpsbyråernas verksamhet. Enligt regeringens beslut ordnas en del av servicen också på riksomfattande nivå vid en enhet för distansservice i Nyslott. Det är också möjligt att under vissa förutsättningar köpa tjänster.

När man beaktar de många olika sätten att ordna servicen i dag samt det sätt på vilket servicen enligt förslaget ska ordnas är det inte fråga om överlåtelse av en självständig funktionell helhet.

För att kundservicen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ska kunna tryggas i övergångsskedet krävs att det finns yrkeskunnig personal som kan tillhandahålla denna service. Eftersom bestämmelserna om överlåtelse av rörelse inte är direkt tillämpliga föreslås det för att säkerställa servicens kontinuitet att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse ska tillämpas på reformen. Med avvikelse från bestämmelserna om överlåtelse av rörelse föreslås det emellertid att överföringen ska gälla personer som anställdts före 1.10.2017 och av vilkas arbetstid 70 procent vid denna tidpunkt har utgjorts av uppgifter i anslutning till den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Dessa personer ska övergå till anställning vid det rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt inom vars område den tjänsteproducent som avses i gällande lag är verksam. Om de samtycker till det kan de också övergå till ett annat rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att

RP 102/2017 rd

de personer som överförs är tillräckligt erfarna och yrkeskunniga experter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Dessutom ska de personer som övergår till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten kunna specificeras i ett tillräckligt tidigt skede för att det ska vara möjligt att planera och organisera uppgifterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen på ett sätt som är ändamålsenligt i regionalt och funktionellt avseende.

Bestämmelsen motsvarar den definition som tillämpades vid överföringen av den allmänna intressebevakningen och som fastställdes i lagen om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten (575/2008).

Tillämpningen av principerna för överlåtelse av rörelse innebär att de personer som överförs med stöd av bestämmelsen övergår i statens tjänst som gamla arbetstagare, varvid bland annat intjänad semester överförs och kan tas ut hos den nya arbetsgivaren. Enligt principerna för överlåtelse av rörelse övergår ordinarie anställda personer till ordinarie tjänster. Personer som är anställda för viss tid övergår till anställning vid rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten tills anställningen upphör.

Utifrån en enkät som utfördes våren 2017 är antalet personer som övergår till rättshjälpsbyråerna uppskattningsvis 135. Avsikten är att de personer som överförs ska placeras vid rättshjälpsbyråerna i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Avsikten är att serviceprocesserna och de elektroniska tjänsterna ska utvecklas i samband med beredningen av överföringen. Utifrån beredningsarbetet bestäms personalens tjänstestruktur och tjänsteställen. Avsikten är att i Nyslott inrätta en distansserviceenhet, som utreds närmare i samband med beredningen. Det slutliga antalet överförda personer i förhållande till den ramfinansiering som anvisats för servicen samt omorganiseringen av uppgifterna kan leda till anpassningsåtgärder efter överföringen. Behovet av sådana åtgärder klarnar när beredningen framskrider.

Avsikten är att tjänster för ekonomi- och skuldrådgivare och biträdande personal inrättas i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten och att den personal som överförs utnämns till dessa tjänster.

Deltidsanställd personal inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen

Rätten att övergå till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten gäller inte personer som på deltid skött uppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, om mindre än 70 procent av arbetstiden använts för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Enligt en enkät utförd våren 2017 var antalet sådana personer cirka 20.

De nuvarande tjänsteproducenternas uppgift är att för dessa personers del sköta arbetsgivar-skyldigheterna i samband med organisationsförändringar, dvs. exempelvis ordna ett samarbetsförfarande enligt samarbetslagen samt utreda om de kan erbjuda sina anställda inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen annat arbete.

Enligt förslaget kan rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten köpa tjänster av kommuner eller andra tjänsteproducenter enligt bestämmelserna om offentlig upphandling med stöd av ett avtal om köpta tjänster. Då är det möjligt att personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen fortsätter sitt arbete hos sin nuvarande arbetsgivare.

Enligt förslaget ska regionförvaltningsverkens uppgifter i samband med ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning upphöra när lagen träder i kraft. Detta förutsätter att regionförvaltningsverken säger upp de avtal de ingått med tjänsteproducenterna från och med 1.1.2019. De gällande avtalen har en uppsägningstid på högst ett år.

Konkurrens- och konsumentverkets och regionförvaltningsverkets personal

Vid Konkurrens- och konsumentverket används varje år cirka 1,2 årsverken för styrningen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Från Konkurrens- och konsumentverket överförs en person genom tjänsteöverföring med tillhörande anslag från och med 1.1.2019 till justitieministeriet för att sköta styrningsuppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Överföringen genomförs enligt statstjänstemannalagen.

Enligt Kieku-rapporteringen har 1,3 årsverken fördelade på fem regionförvaltningsverk använts för ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Det anslag som använts för uppgiften överförs till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten från och med ingången av 2019 för organiseringen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Regionförvaltningsverken har skött uppgifterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen inom ramen för sina övriga uppgifter, och därför behövs inga personalöverföringar.

3.5 Konsekvenser för medborgarnas ställning

Efter att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs till en enda aktör får medborgarna tjänster genom flera olika kanaler och enligt enhetliga principer. Medborgarnas möjligheter att få elektronisk ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning förbättras eftersom avsikten är att verksamhetsprocesserna och de elektroniska tjänsterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ska utvecklas på ett betydande sätt.

Medborgarna kan välja vilken rättshjälpsbyrå de vill anlita eftersom rättshjälpsbyråernas behörighet inte är regionalt begränsad. Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten har cirka 160 verksamhetsställen där tjänster kan erbjudas om ett fysiskt möte behövs. Rättshjälpsbyråerna kan också erbjuda tjänster på distans.

Dessutom är juridiska tjänster lätt tillgängliga vid rättshjälpsbyråerna för klienter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

3.6 Samhälleliga konsekvenser

Medborgarnas möjligheter att få elektroniska ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster bedöms bli bättre till följd av propositionen. Med välfungerande elektroniska tjänster kan stöd erbjudas i ett tidigt skede och skuldsättning förebyggas.

När ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster tillhandahålls vid rättshjälpsbyråerna är även de juridiska tjänsterna vid behov lätt tillgängliga. Det här bedöms förebygga marginalisering bland skuldsatta människor.

3.7 Språkliga konsekvenser

Till följd av denna proposition övergår de ekonomiska rådgivningstjänsterna och skuldrådgivningstjänsterna huvudsakligen från kommunala till statliga myndigheter. Enligt språklagen (423/2003) har var och en rätt att använda antingen finska eller svenska i kontakt med både statliga myndigheter och tvåspråkiga kommuner. Såväl tvåspråkiga kommunala myndigheter som tvåspråkiga statliga myndigheter är skyldiga att betjäna allmänheten på finska och svenska. Således försämrar förslaget inte medborgarnas möjligheter att få service på finska och svenska.

Av statens sex rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt kan fyra distrikt anses vara tvåspråkiga myndigheter med finska som majoritetsspråk.

De språkliga rättigheterna enligt samiska språklagen (1086/2003) gäller både områdets kommuner och statliga myndigheter, och således även de ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster som ordnas i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten.

Rättshjälpsbyråerna har inga regionala behörighetsgränser, vilket innebär att klienterna också kan vända sig till andra rättshjälpsbyråer än den som ligger inom det egna området. Det blir lättare att utnyttja denna möjlighet i praktiken när tjänsterna även tillhandahålls på distans via videoförbindelse. Till denna del förbättras klientens möjlighet att få service på sitt eget modersmål.

Det föreslås i propositionen att ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster också ska kunna anskaffas som köpta tjänster, om det behövs av regionala eller andra orsaker. Tryggande av de språkliga rättigheterna kan vara en orsak till att skaffa köpta tjänster.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningskedan och beredningsmaterial

En arbetsgrupp tillsatt av arbets- och näringsministeriet utredde våren 2015 nuläget inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen samt olika alternativ för att ordna rådgivningen (ANM- Koncernen 28/2015). Arbetsgruppen föreslog att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ska överföras till rättshjälpsbyråerna. En utredning om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen från 2009 (Talous- ja velkaneuvonnan arviointi, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Kilpailukyky 8/2009) ledde till samma slutsats.

Statsminister Juha Sipiläs regering bestämde i sitt rambeslut för åren 2018–2021 att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen från och med ingången av 2019 överförs till justitieministeriets förvaltningsområde och ordnas i anslutning till rättshjälpsbyråerna i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Verksamheten genomförs med en finansiering på 7,7 miljoner euro. Regeringen har dessutom fastställt att en distansserviceenhet för den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen placeras i Nyslott.

Förslaget har beretts i samarbete mellan tjänstemän vid justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Överföringen av uppgifter har behandlats i ett samrådsförfarande mellan staten och kommunerna enligt 11 § i kommunallagen (410/2015). Det förfarande som avses i statsrådets förordning om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner (567/2002) har iakttagits i beredningen.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbets- och näringsministeriet sände utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning på remiss till följande aktörer: tjänsteproducenterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt, regionförvaltningsverken, riksdagens justitieombudsman, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, Skuldrådgivning rf, Finlands Advokatförbund, Kommunförbundet, Kommunarbetsgivarna, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Löntagarorganisationen Pardia rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Konsumentförbundet, Garanti-Stiftelsen, Kyrkostyrelsen, Marttaliitto, Marthaförbundet och Ekonomihjälpen.

Yttranden lämnades av 66 remissinstanser. Yttrandena och ett sammandrag av dem finns på webbsidan <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt>. Remissinstanserna med undantag av en understödde förslaget som sådant eller med vissa ändringar. Största delen av dem som lämnade yttranden ansåg att förslaget ska ändras så att det bättre tryggar personalens ställning och ordnandet av servicen under övergångsperioden. Denna respons har beaktats i övergångsbestämmelserna. Dessutom har propositionen utifrån responsen ändrats och kompletterats i fråga om vissa detaljer.

5 Samband med andra propositioner

Samtidigt med denna proposition behandlas landskapsreformen, där det bland annat föreslås att regionförvaltningsverken läggs ned. Om regionförvaltningsverken läggs ned och denna proposition om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning inte godkänns ska bestämmelser om ordnandet av ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster utfärdas på annat sätt till de delar som regionförvaltningsverken har ordnat ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

Omorganiseringen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen har inte i övrigt något samband med landskapsreformen och är inte beroende av den, utan ändringens syfte är att utveckla och förenhetliga de ekonomiska rådgivningstjänsterna och skuldrådgivningstjänsterna oberoende av landskapsreformen. Av denna anledning kan propositionen behandlas som en separat lag åtskild från landskapsreformen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för år 2018 och avses bli behandlad i samband med den. Åtgärder i anslutning till verkställigheten av lagen medför kostnader för staten år 2018. Tillhandahållandet av ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster medför driftsutgifter från och med ingången av år 2019.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens innehåll. Paragrafen motsvarar 1 § i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

2 §. Ordnande och produktion av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Paragrafen föreskriver om ordnandet och produktionen av tjänster i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Förfarandet vid ordnandet och produktionen motsvarar i tillämpliga delar det förfarande som iakttas för rättshjälps- och intressebevakningstjänster.

I 1 mom. föreskrivs om den allmänna styrningen av och tillsynen över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Enligt förslaget ska dessa uppgifter överföras från Konkurrens- och konsumentverket till justitieministeriet.

I 2 mom. föreskrivs om ordnandet av tjänsterna. Enligt förslaget ska rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten ordna tjänsterna. De ska se till att tjänsterna tillhandahålls jämlikt inom distriktets område.

I 3 mom. föreskrivs hur distrikten kan ordna tjänsterna. Ett distrikt kan ordna tjänsterna så att de produceras av distriktets rättshjälpsbyråer. På Åland ska rättshjälps- och intressebevakningsbyrån producera tjänsterna. Alternativt kan ett distrikt köpa tjänsterna av andra tjänsteproducenter. Bestämmelser om köp av tjänster från andra tjänsteproducenter finns i 5 §.

RP 102/2017 rd

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Distriktens rättshjälpsbyråer ska enligt förslaget ha ekonomi- och skuldrådgivare och annan personal för att sköta den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

Eftersom det föreslås att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas som en del av rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens verksamhet tillämpas lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt på organiseringen av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen till de delar som inget annat föreskrivs i den lag som föreslås. Med stöd av denna utnämner distriktets direktör personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen, och det ledande offentliga rättsbiträdet är chef för rättshjälpsbyrån. Även den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens verksamhetsställen ska placeras enligt bestämmelserna om rättshjälpsbyråerna. Bestämmelser om rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens verksamhetsställen utfärdas med stöd av 1 § 4 mom. i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt genom justitieministeriets förordning om rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, om rättshjälpsbyråernas och intressebevakningsbyråernas verksamhetsställen samt om de kommuner för vilkas intressebevakningstjänster rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ansvarar (608/2016).

3 §. Delegation. Till sitt innehåll motsvarar paragrafen i huvudsak 2 a § i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Enligt paragrafens 1 mom. förslaget ska delegationen emellertid finnas i anslutning till justitieministeriet eftersom ministeriet svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Enligt 2 a § 1 mom. i den gällande lagen kan delegationen finnas i anslutning till arbets- och näringsministeriet.

Paragrafens 2 mom. har samma innehåll som 2 a § 2 mom. i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Med stöd av den har statsrådet utfärdat en förordning om delegationen för ekonomihantering (278/2006). Eftersom avsikten är att den gällande lagen ska upphävas kommer också den förordning som statsrådet utfärdat att upphävas.

Statsrådet har den 12 juni 2014 i anslutning till arbets- och näringsministeriet tillsatt en delegation för ekonomihantering vars mandatperiod går ut den 11 juni 2018.

4 §. Behörighetsvillkor för ekonomi- och skuldrådgivare. I paragrafen föreskrivs om behörighetsvillkoren för ekonomi- och skuldrådgivare.

Paragrafens 1 mom. har samma innehåll som 6 § 1 mom. i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Behörighetskraven gäller ekonomi- och skuldrådgivare anställda av både rättshjälpsbyråerna och andra tjänsteproducenter. Behörighetskraven förblir oförändrade. Det föreslås att behörighetsvillkoren fortsättningsvis ska föreskrivas på lagnivå och enhetligt med behörighetsvillkoren för de allmänna intressebevakarna i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten.

Med högskoleexamen avses sådana examina som avses i förordningen om högskolornas examenssystem (464/1998). Dessa omfattar bland annat lägre och högre högskoleexamina som avläggs vid universitet samt yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina som avläggs vid yrkeshögskolor. Examina som lämpar sig för området är t.ex. högskoleexamina avlagda inom juridik, samhällsvetenskap och ekonomi.

I 2 mom. föreskrivs att också ett offentligt rättsbiträde vid rättshjälpsbyrån kan sköta ekonomi- och skuldrådgivarens uppgifter trots rättshjälpslagens (257/2002) bestämmelser om förutsättningarna för rättshjälp. I vissa fall har en klient inom den ekonomiska rådgivningen och skuld-

rådgivningen varit klient hos rättshjälpsbyrån i ett skuldrådgivningsärende och fått hjälp om förutsättningarna i rättshjälpslagen uppfyllts. Enligt förslaget behöver klientens ekonomiska eller andra förutsättningar att få rättshjälp enligt rättshjälpslagen inte undersökas när ett offentligt rättsbiträde ger ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, och tjänsten ska också vara avgiftsfri för klienten.

Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga eventuella gränfall för att den service som klienterna får inte ska vara beroende av vilken av byråns tjänstemän som betjänar dem.

5 §. Avtal om produktion av ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster. I paragrafen föreskrivs om rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens rätt att köpa ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster av kommuner eller andra tjänsteproducenter. De bestämmelser som gäller köpta tjänster är i huvudsak identiska med bestämmelserna om distriktens köp av rättshjälps- och intressebevakningstjänster.

Enligt de gällande bestämmelserna har alla ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster köpts på basis av uppdragsavtal. Arbets- och näringsministeriet har meddelat en föreskrift enligt vilken ersättning betalats till tjänsteproducenterna. Till denna del ändras förfarandet. Avsikten är att största delen av tjänsterna ska tillhandahållas på rättshjälpsbyrån, men det ska också vara möjligt att köpa tjänster om det behövs med hänsyn till den regionala tillgången till tjänsterna eller av någon annan anledning. Då behövs inte heller några föreskrifter om ersättningsgrunderna, utan rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet och tjänsteproducenten kan avtala om ersättningsgrunderna med iakttagande av de bestämmelser och anvisningar som gäller offentlig upphandling. Bestämmelserna om köpta tjänster ska således vara likadana som de bestämmelser som gäller när rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet köper intressebevaknings- och rättshjälptjänster.

Med avvikelse från bestämmelserna i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning föreslås det inte att några bestämmelser gällande avtalsvillkor tas in i lagen, utan parterna får avtala om dessa. I praktiken är det i vilket fall som helst nödvändigt att avtala bland annat om avtalets giltighetstid och uppsägningstid, tjänsteproducentens verksamhetsområde och grunderna för den ersättning som betalas. Dessutom ska man avtala om kvalitetskriterier som t.ex. kan gälla antalet anställda och verksamhetsställena samt på vilket sätt iakttagandet av avtalsvillkoren övervakas. Tjänster som köps ska uppfylla de kvalitetskrav som ställs på de rättshjälpsbyråer som producerar ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster. Verksamhetssätten i samband med konkurrensutsättning av och tillsyn över köpta tjänster utvecklas nationellt. Avtalstillsynen hör till rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens uppgifter.

Paragrafens innehåll motsvarar 4 § 1–3 mom. i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt.

6 §. Tjänsteproducentens skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om vissa skyldigheter som gäller tjänsteproducenterna. Paragrafens 1 mom. gäller tjänsteproducentens skyldighet att lämna rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet uppgifter om sin verksamhet. Momentets innehåll motsvarar 20 § i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt.

Paragrafens 2 mom. gäller tjänsteproducentens skyldighet att iaktta de allmänna förvaltningslagarna. I propositionen bedöms det att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen är en offentlig förvaltningsuppgift, och att de allmänna förvaltningslagarna därför enligt grundlagsutskottets praxis är tillämpliga utan någon separat bestämmelse. I informativt syfte föreslås det att en separat bestämmelse inkluderas enligt vilken tjänsteproducenten i skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. i denna lag ska iaktta vad som föreskrivs i lagen om

offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och personuppgiftslagen (523/1999).

Till följd av detta behövs t.ex. ingen separat bestämmelse om tystnadsplikt eftersom bestämmelser om tystnadsplikt finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, som gäller både producenter av köpta tjänster och rättshjälpsbyråernas personal inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. I den gällande lagen finns en bestämmelse om tystnadsplikt i 9 §. Enligt denna paragraf ska lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas på tystnadsplikten för den som står till tjänst med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Tystnadsplikten för personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ändras således inte till följd av propositionen.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om tjänsteproducentens straffrättsliga ansvar. Bestämmelsen behövs med hänsyn till grundlagsutskottets utlåtandepraxis (GrUU 16/2016 rd). Momentets innehåll motsvarar 4 § 6 mom. i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt.

7 §. Rätt att vara rättegångsombud. Paragrafens 1 mom. motsvarar 6 a § i den gällande lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. En ekonomi- och skuldrådgivare som är anställd av en rättshjälpsbyrå eller en annan tjänsteproducent och som uppfyller behörighetskraven i 15 kap. 2 § 4 mom. rättegångsbalken får fortsättningsvis anlitas som rättegångsombud eller rättegångsbiträde i ett ärende i anknytning till skuldsanering

Enligt 2 mom. gäller advokatföreningens tillsynsansvar inte sådana ekonomi- och skuldrådgivningsuppgifter som sköts vid rättshjälpsbyråerna, om ekonomi- och skuldrådgivaren är någon annan än ett offentligt rättsbiträde. Bestämmelsen behövs för att advokatföreningens tillsynsansvar inte ska bli märkbart större när den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs till rättshjälpsbyråerna.

Utan det föreslagna tillägget skulle de offentliga rättsbiträdena, i praktiken vanligen de ledande offentliga rättsbiträdena, omfattas av advokatföreningens tillsyn också i de fall där de sköter uppgifter som hör samman med produktionen av ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster. Eftersom de offentliga rättsbiträdena omfattas av tillsynen tillsammans med hela sin personal, på samma sätt som advokaterna, skulle advokatföreningens tillsynsansvar i praktiken utsträckas till hela produktionen av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, vilket inte kan anses ändamålsenligt.

Den föreslagna begränsningen av tillsynsansvaret gäller bara sådana fall där någon annan än ett offentligt rättsbiträde sköter uppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Om ett offentligt rättsbiträde sköter uppgiften står han eller hon under tillsyn av advokatföreningen också i fråga om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

8 §. Rätt till information. I paragrafen föreskrivs om rätten för personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen att få information om klienternas ekonomiska förhållanden. Den gällande lagen innehåller ingen motsvarande bestämmelse.

Bestämmelser om ekonomi- och skuldrådgivarens uppgifter finns i 1 § 1 mom. 1–5 punkten i den föreslagna lagen. De uppgifter som anges i punkterna 2–4 förutsätter en utredning av klientens ekonomiska situation. Skötseln av uppgiften förutsätter synnerligen omfattande och detaljerad information om klienten. Bland annat behövs uppgifter om klientens familjeförhållanden, boendeförhållanden, inkomster, utgifter, förmögenhet och skulder. I praktiken skaffar an-

tingen klienten själv eller ekonomi- och skuldrådgivaren de här uppgifterna. Insamlingen av uppgifter är ofta ett arbetsdrygt skede för både klienten och ekonomi- och skuldrådgivaren.

Informationen behandlas numera i praktiken alltid elektroniskt t.ex. när en ansökan om skuldsanering lämnas in. Största delen av de uppgifter som ekonomi- och skuldrådgivaren behöver finns redan i elektronisk form hos myndigheten och hos andra aktörer. Av denna anledning är ambitionen att uppgifterna från myndigheter och andra sammanslutningar ska kunna överföras till ekonomi- och skuldrådgivarnas datasystem med hjälp av direkta tekniska anslutningar så att inte klienten eller ekonomi- och skuldrådgivaren behöver begära uppgifterna i enskilda fall från olika myndigheter och andra aktörer.

En klient inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen spelar en aktiv roll i sitt eget ärende. Därför är målet att införa elektroniska ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster med hjälp av vilka klienterna själva kan utreda sin situation. I takt med att de elektroniska tjänsterna utvecklas är avsikten att klienten själv ska kunna beställa uppgifter om sig själv t.ex. från skattemyndigheten eller Folkpensionsanstalten, varvid uppgifterna också är tillgängliga för ekonomi- och skuldrådgivaren som ska analysera situationen. Det här är emellertid inte möjligt för alla klienter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen eftersom en del saknar antingen den tekniska utrustningen eller förmågan att använda den. Av denna anledning ska enligt förslaget också ekonomi- och skuldrådgivaren ha rätt att få uppgifterna via en teknisk anslutning.

Den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen har med stöd av gällande lagstiftning rätt att med hjälp av tekniska anslutningar få vissa uppgifter som är av betydelse för dess verksamhet t.ex. från befolkningsdatasystemet och utskökningsmyndigheten med stöd av 1 kap. 33 § i utskökningsbalken. De uppgifter som fås av dessa myndigheter uppfyller dock inte i tillräcklig utsträckning den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens behov av nödvändig information.

I 1 mom. föreskrivs om ekonomi- och skuldrådgivarnas och den biträdande personalens rätt att få information av Skatteförvaltningen och Folkpensionsanstalten, vilkas personregister innehåller de uppgifter som oftast behövs för skötseln av ärenden inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Ekonomi- och skuldrådgivarna och den biträdande personalen ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få information som är nödvändig för skötseln av deras uppgifter. De ska också ha rätt att få uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning. Avsikten är att uppgifterna också i praktiken ska inhämtas genom en teknisk anslutning. Detta minskar också antalet manuella begäranden om information som riktas till Skatteförvaltningen och Folkpensionsanstalten. Informationen ska vara avgiftsfri. Om en teknisk anslutning öppnas ansvarar den part som lämnar ut uppgifter och den part som tar emot uppgifter för sina egna kostnader i samband med byggandet av den tekniska anslutningen. Enligt förslaget ska klienten informeras på förhand om rätten att få information

Enligt 2 mom. ska ekonomi- och skuldrådgivaren och den person som biträder rådgivaren dessutom ha rätt att få information med hjälp av en teknisk anslutning också av andra myndigheter, företag och sammanslutningar. Dessa aktörer specificeras inte i lagen utan preciseras beroende på parternas intresse samt utvecklingen av deras och den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens elektroniska tjänster. Möjliga aktörer kan t.ex. vara pensionsanstalterna, Pensionskyddscentralen, inkassobyråer och hyresvärdar. En förutsättning för rätten att få information är att uppgifterna är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i 1 § 1 mom. 2–4 punkten i lagen.

I motsats till vad som i 1 mom. föreskrivs om rätten att få information är en väsentlig tilläggsförutsättning i dessa fall att klienten har gett sitt samtycke till rätten att få information. Ef-

tersom det är fråga om en rådgivningstjänst ska klienten spela en aktiv roll i sitt ärende, och därför kan begäran om samtycke betraktas som skäligen ur klientens synvinkel. Avsikten är dessutom att det i första hand är klienten själv som ska skaffa uppgifterna med hjälp av elektroniska system när detta är tekniskt möjligt.

Informationen ska vara avgiftsfri. Den som tar emot och den som lämnar ut uppgifter svarar för egen del för de kostnader som byggandet av de tekniska anslutningarna orsakar. För att kunna öppna en teknisk anslutning förutsätts ett avtal med dessa aktörer.

Innan den tekniska anslutningen öppnas ska skyddet för personuppgifter säkerställas och en utredning om detta ges enligt 32 § 2 mom. i personuppgiftslagen. Rätten att få information gäller personalen både vid rättshjälpsbyråerna och inom skuldrådgivningen hos producenterna av köpta tjänster.

9 §. Jäv för ekonomi- och skuldrådgivare vid rättshjälpsbyrån. I paragrafen föreskrivs om jäv för rättshjälpsbyråns ekonomi- och skuldrådgivare. Bestämmelsen behövs eftersom jävsbestämmelserna för ekonomi- och skuldrådgivare och offentliga rättsbiträden som arbetar vid samma byrå skiljer sig från varandra.

På bedömningen av jäv för ekonomi- och skuldrådgivare tillämpas förvaltningslagens bestämmelser om jäv. I fråga om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen föreslås inga specialbestämmelser utöver det aktuella momentet.

På jäv för offentliga rättsbiträden vid rättshjälpsbyråerna tillämpas enligt 11 § 1 mom. i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt de författningar och bestämmelser som gäller jäv för advokater. Av dessa följer att ett offentligt rättsbiträde vid en rättshjälpsbyrå inte får biträda motparten till huvudmannen för ett offentligt rättsbiträde vid samma byrå.

Någon motsvarande uttrycklig bestämmelse finns inte i förvaltningslagens bestämmelser om jäv. För att den offentliga rättshjälps konfidentialitet i ljuset av jävsbestämmelserna för advokater inte ska äventyras föreslås det att ekonomi- och skuldrådgivare ska vara jäviga att råda och representera en klient om klientens borgenär eller någon annan person som betraktas som klientens motpart är klient inom den offentliga rättshjälpen. I praktiken är klienternas borgenärer företag som inte är klienter vid rättshjälpsbyrån. Därför uppskattas antalet jävssituationer vara förhållandevis litet.

Om en ekonomi- och skuldrådgivare är jävig att ta emot en klient hänvisas klienten till en annan rättshjälpsbyrå. Klienten kan också erbjudas en möjlighet att få tjänster från en annan rättshjälpsbyrå i form av distansservice.

Jävsbestämmelserna förutsätter att jävsgranskningar i praktiken utförs i rättshjälpsbyråernas datasystem. Jävssituationerna inom den offentliga rättshjälpen uppskattas öka i viss mån i och med att rättshjälpsbyråerna tar över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

10 §. Närmare föreskrifter. Närmare föreskrifter om hur arbetet inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas i ett rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt meddelas i rättshjälpsbyråns arbetsordning.

11 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. finns en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt 2 mom. upphävs lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (713/2000), som i övergångsbestämmelserna kallas den lag som upphävs.

12 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen finns bestämmelser som gäller överföringen av uppgifterna från de nuvarande tjänsteproducenterna till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, överföringens rättsverkningar och personalens ställning i samband med överföringen.

I *1 mom.* finns bestämmelser om förfarandet vid överföringen och om tjänsteproducentens rättigheter och skyldigheter. Överföringen ska genomföras på ett sätt som inte orsakar olägenheter för klienterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet anvisar den rättshjälpsbyrå eller producent av köpta tjänster till vilken anhängiga ärenden överförs från en tjänsteproducent enligt den lag som upphävs. Om ett ärende överförs till en annan tjänsteproducent än rättshjälpsbyrån fastställs åtgärderna i anslutning till överföringen i avtalet om köpta tjänster.

Vid överföringen upphör rättigheter och skyldigheter i anslutning till den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen för en sådan tjänsteproducent som avses i den lag som upphävs. Den tjänsteproducent som överför uppgiften ansvarar emellertid också efter överföringen för alla förpliktelser som dess verksamhet som producent av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning medför, till exempel för eventuell skadeståndsskyldighet.

För att trygga kontinuiteten i servicen föreskrivs i *2 mom.* att en tjänsteproducent som producerar ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster på begäran av den mottagande tjänsteproducenten utan ersättning ska överlåta handlingar som härrör från den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen och som gäller en klient eller klientens ärenden till rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet om de behövs i den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

I *3 mom.* föreskrivs att en ekonomi- och skuldrådgivare behåller sin behörighet även i situationer när personen har arbetat som ekonomi- och skuldrådgivare innan de nuvarande behörighetsvillkoren trädde i kraft. Om behörighetsvillkoren föreskrivs i lagen om ändring av lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (9/2006), som trädde i kraft den 1 februari 2006. I lagen bestämdes de nuvarande behörighetsvillkoren för ekonomi- och skuldrådgivare. Enligt övergångsbestämmelsen i lagen var en person som var verksam som ekonomi- och skuldrådgivare när ändringen trädde i kraft eller som hade arbetat som ekonomi- och skuldrådgivare före ikraftträdandet fortsättningsvis behörig att verka som ekonomi- och skuldrådgivare.

I *4 mom.* föreskrivs att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 25 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) ska tillämpas på överföringen till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten av uppgifter och personer som sköter dessa uppgifter. Bestämmelsen behövs eftersom det vid omorganiseringen av uppgifterna inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen inte bedöms vara fråga om en överlåtelse av rörelse. Avsikten är inte att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse ska tillämpas som sådana, utan av de orsaker som framförs i allmänna motiveringen tillämpas principerna för överlåtelse av rörelse med vissa begränsningar.

Anställda hos tjänsteproducenter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten om de när lagen träder i kraft i huvudsyssla arbetar med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning och har anställts före den 1 oktober 2017. Som anställda i huvudsyssla betraktas personer med arbetsuppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen som den 1 oktober 2017 utgör minst 70 procent av den fulla arbetstiden. Personen övergår till det rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt inom vars område tjänsteproducenten enligt den lag som upphävs är verksam. Om personen samtycker till det kan han eller hon också övergå till en tjänst som inrättas i ett annat rättshjälps- och intressebevakningsdistrikts område.

Tillämpningen av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse innebär att de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de tjänste- och arbetsavtalsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen övergår till staten. Förvärvaren är skyldig att enligt 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946) iakttä bestämmelserna i det tjänste- och arbetskollektivavtal som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen.

Bestämmelsen gäller kommuners och samkommuners anställda och uppgifter som sköts såväl i tjänsteförhållanden som i arbetsavtalsförhållanden samt anställda hos sådana övriga tjänsteproducenter som avses i 3 § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs. De personer som är anställda i ekonomiska rådgivningsuppgifter och skuldrådgivningsuppgifter för viss tid övergår till anställning vid rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet för motsvarande tid. I fråga om personer med deltidspension beaktas motsvarande andel av deras arbetstid i förhållande till den totala arbetstiden. Direktören för rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet utnämner den övergående personalen till deras tjänster.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare föreskrifter om hur den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas ska meddelas i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens arbetsordning.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt förslaget ska ekonomiska rådgivningsuppgifter och skuldrådgivningsuppgifter kunna skötas också av andra än myndigheter. Dessutom föreslås en bestämmelse om ekonomi- och skuldrådgivarnas rätt att få information. Dessa bestämmelser kräver en bedömning i förhållande till grundlagen.

Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter genom lag eller med stöd av lag. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt (GrUU 16/2016 rd) i fråga om rättshjälp och intressebevakning att det med hänsyn till det sätt på vilket uppgiften ordnas var fråga om ett komplex med drag av offentlig förvaltningsuppgift. I sitt utlåtande gällande intressebevakningen och rättshjälpen konstaterade utskottet att det var fråga om en lagstadgad serviceuppgift som ska ordnas av myndigheterna och som enligt utskottet kunde karaktäriseras som faktisk förvaltningsverksamhet.

Enligt förslaget ska den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas på samma sätt som rättshjälpen och intressebevakningen. Enligt 2 § 2 och 3 mom. i förslaget svarar de statliga rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten för att ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning ordnas, och tjänsterna produceras av rättshjälpsbyråerna. Enligt 5 § 1 mom. i lagen kan distriktet efter samråd med justitieministeriet köpa ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster om det behövs med hänsyn till den regionala tillgången till sådana tjänster eller av någon annan anledning. Tjänster får köpas endast hos sådana producenter som har tillräckligt kunnande och tillräckliga resurser för uppdraget och vars övriga uppgifter eller vars verksamhet med avseende på dess art eller syfte inte äventyrar en opartisk och korrekt skötsel av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

Den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen har bland annat som uppgift att biträda en gäldenär vid skötseln av ärenden i anslutning till skuldsanering, i synnerhet vid upprättandet av en skuldsaneringsansökan och andra utredningar och handlingar som förutsätts i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993). Utifrån grundlagsutskottets ståndpunkt kan det bedömas att ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning är en i grundlagen avsedd offentlig förvaltningsuppgift, varvid den endast med stöd av lag får anförtros någon annan än en myndighet. I den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen utövas ingen betydande grad av offentlig makt, vilket innebär att det är möjligt att med stöd av lag anförtro uppgiften till någon annan än en myndighet.

Grundlagsutskottet har bland annat i sitt ovan nämnda utlåtande betonat att ändamålsenlighetskravet i 124 § i grundlagen är ett juridiskt villkor och att det måste bedömas från fall till fall huruvida kravet uppfylls. Förutom förvaltningens interna behov såsom effektiviteten ska då även enskilda personers och sammanslutningars behov uppmärksammas. Enligt 5 § 1 mom. i förslaget kan tjänster köpas om det behövs med hänsyn till den regionala tillgången till sådana tjänster eller av någon annan anledning. En sådan anledning kan t.ex. vara tryggheten av språkliga rättigheter.

Dessutom har grundlagsutskottet i ovan nämnda utlåtande fäst uppmärksamhet vid att de allmänna förvaltningslagarna också kan tillämpas på enskilda när de fullgör faktiska förvaltningsuppgifter. I informativt syfte föreslås i 6 § 2 mom. att producenter av köpta tjänster i skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. ska iaktta vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, förvaltningslagen, språklagen och samiska språklagen.

Dessutom föreslås det enligt grundlagsutskottets ovan nämnda utlåtande att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på anställda hos en privat tjänsteproducent när de sköter ekonomi- och skuldrådgivningsuppdrag enligt denna lag.

Skydd för personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. I 8 § 1 mom. i förslaget föreslås att personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna av Folkpensionsanstalten och Skatteförvaltningen få information som är nödvändig för skötseln av deras uppgifter. Dessutom föreskrivs det om rätten att få uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning.

I 9 § 2 mom. föreslås dessutom att rätten att trots sekretessbestämmelserna få information med hjälp av en teknisk anslutning också ska gälla information från andra myndigheter, företag och sammanslutningar. Detta förutsätter att informationen är nödvändig för skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. 2–5 punkten i lagen. En tilläggsförutsättning är att klienten ger sitt samtycke.

I övrigt tillämpas personuppgiftslagen på behandlingen av personuppgifter.

Förslaget har inte ansetts stå i strid med grundlagen eller internationella förpliktelser avseende mänskliga rättigheter som är bindande för Finland. På dessa grunder kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Den ekonomiska rådgivningens och skuldrådgivningens innehåll

Vid ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

- 1) ges privatpersoner upplysningar och råd om skötseln av ekonomi och skulder,
- 2) biträds privatpersoner vid utarbetandet av en hushållsbudget,
- 3) utreds det på vilket sätt en gäldenärs ekonomiska problem kan lösas och biträds en gäldenär som utreder möjligheterna att nå förlikning med sina fordringsägare,
- 4) biträds en gäldenär vid skötseln av ärenden i anslutning till skuldsanering, i synnerhet vid upprättandet av en skuldsaneringsansökan och andra utredningar och handlingar som krävs enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993),
- 5) hänvisas gäldenären att vid behov söka juridisk hjälp.

Vid ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning biträds enskilda näringsidkare och yrkesutövare i frågor som avses i 1 mom. 3–5 punkten även i fråga om skulder som hänför sig till näringsverksamheten.

De ekonomiska rådgivningstjänsterna och skuldrådgivningstjänsterna är avgiftsfria för klienten.

2 §

Ordnanande och produktion av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

Den allmänna styrningen av och tillsynen över den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen utövas av justitieministeriet.

De statliga rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt som avses i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt (477/2016) ordnar ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Med ordnande av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning avses sörjandet för att de ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster som avses i denna lag tillhandahålls jämlikt inom rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet.

Ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster produceras i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet av rättshjälpsbyråerna och på Åland av en rättshjälps- och intressebevakningsbyrå, om inte rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet med stöd av 5 § köper tjänsterna i fråga.

För produktionen av tjänsterna finns vid rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets rättshjälpsbyråer ekonomi- och skuldrådgivare och andra anställda inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. I fråga om personalen inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen och ordnandet av verksamheten vid rättshjälpsbyråerna tillämpas lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

3 §

Delegation

RP 102/2017 rd

För att förbättra kunskaperna i ekonomi och främja samarbetet mellan olika aktörer kan i anslutning till justitieministeriet finnas en delegation som tillsätts av statsrådet.

Närmare bestämmelser om namnet på, uppgifterna för, tillsättandet av och medlemmarna i delegationen samt om ordnandet av dess verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Behörighetsvillkor för ekonomi- och skuldrådgivare

En ekonomi- och skuldrådgivare ska ha avlagt för verksamheten lämplig högskoleexamen samt äga sådan skicklighet och erfarenhet som en behörig skötsel av uppdraget förutsätter.

Även ett offentligt rättsbiträde vid rättshjälpsbyrån kan sköta ekonomi- och skuldrådgivarens uppgifter trots vad som i rättshjälpslagen (257/2002) föreskrivs om förutsättningarna för rättshjälp.

5 §

Avtal om produktion av ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster

Ett rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt kan efter samråd med justitieministeriet köpa ekonomiska rådgivningstjänster och skuldrådgivningstjänster om detta behövs med hänsyn till den regionala tillgången till sådana tjänster eller av någon annan anledning. Tjänster får köpas endast hos sådana producenter som har tillräckligt kunnande och tillräckliga resurser för uppdraget och vars övriga uppgifter eller vars verksamhet med avseende på dess art eller syfte inte äventyrar en opartisk och korrekt skötsel av den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

Rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ska ingå avtal om produktionen av tjänsterna med en sådan tjänsteproducent som avses i 1 mom. Avtalet får ingås på viss tid eller tills vidare.

Avtalstvister ska behandlas som förvaltningstvistemål i förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om behandlingen av förvaltningstvistemål finns i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6 §

Tjänsteproducentens skyldigheter

Sådana tjänsteproducenter som avses i 5 § är skyldiga att lämna rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet de uppgifter om verksamheten som behövs för övervakningen av att avtalet följs.

Tjänsteproducenten ska vid skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. iaktta vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och personuppgiftslagen (523/1999).

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på dem som är anställda hos tjänsteproducenten när de sköter ekonomi- och skuldrådgivningsuppdrag enligt denna lag.

7 §

Rätt att vara rättegångsombud

En ekonomi- och skuldrådgivare som uppfyller behörighetsvillkoren i 4 § 1 mom. och i 15 kap. 2 § 4 mom. rättegångsbalken får vara verksam som rättegångsombud eller rättegångsbiträde i ärenden som har anknytning till skuldsanering.

RP 102/2017 rd

Vad som i 8 § 2 mom. i lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt föreskrivs om advokatföreningens tillsyn ska inte tillämpas på ekonomi- och skuldrådgivningsuppgifter som sköts vid rättshjälpsbyråerna om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ges av någon annan än ett offentligt rättsbiträde.

8 §

Rätt till information

Ekonomi- och skuldrådgivare samt personer som biträder dem har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Folkpensionsanstalten och Skatteförvaltningen få information som är nödvändig för skötseln av deras uppgifter enligt 1 § 1 mom. 2–4 punkten. De har också rätt att få informationen via en teknisk anslutning. Klienten ska på förhand informeras om denna rätt att få information.

Ekonomi- och skuldrådgivare och personer som biträder dem har dessutom trots sekretessbestämmelserna, rätt att med hjälp av en teknisk anslutning avgiftsfritt av andra myndigheter, företag och sammanslutningar få information som är nödvändig för skötseln av de uppgifter som anges i 1 § 1 mom. 2–4 punkten, om klienten har gett sitt samtycke till detta.

9 §

Jäv

En ekonomi- och skuldrådgivare vid en rättshjälpsbyrå är jävig att råda och representera sin klient om klientens borgenär eller någon som annars kan betraktas som klientens motpart är huvudman för ett offentligt rättsbiträde vid samma byrå.

10 §

Närmare föreskrifter

Närmare föreskrifter om hur den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen ordnas i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet meddelas i rättshjälpsbyråns arbetsordning.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (713/2000), nedan *den lag som upphävs*.

12 §

Övergångsbestämmelser

De rådgivningsuppdrag som är pågående hos en ekonomi- och skuldrådgivare överförs vid ikraftträdandet av denna lag till en ekonomi- och skuldrådgivare hos en tjänsteproducent som anvisats av rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet. Vid tidpunkten för överföringen upphör rättigheterna och skyldigheterna i anslutning till den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen för de tjänsteproducenter som avses i den lag som upphävs. Den tjänsteproducent som överför ett uppdrag svarar dock också efter överföringen för alla förpliktelser som följer av dess verksamhet som producent av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

RP 102/2017 rd

En tjänsteproducent ska utan ersättning på begäran av den mottagande tjänsteproducenten till denne överlämna alla de från de pågående uppdragen härrörande handlingar, som gäller klienter eller klienternas ärenden och som behövs i den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen.

Personer som vid ikraftträdandet av denna lag är eller har varit verksamma som ekonomi- och skuldrådgivare är behöriga att arbeta som ekonomi- och skuldrådgivare trots vad som föreskrivs i 4 §.

Med stöd av denna lag tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse på överföringen till rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet av uppgifter och personal som sköter dessa uppgifter. Personer som är anställda av kommuner eller övriga tjänsteproducenter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen övergår i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens tjänst om de vid ikraftträdandet av denna lag i huvudsyssla arbetar med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning och har anställts före den 1 oktober 2017. Som anställda i huvudsyssla betraktas personer med arbetsuppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen som den 1 oktober 2017 utgör minst 70 procent av den fulla arbetstiden. Personen övergår till det rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt inom vars område den kommun eller övriga tjänsteproducent som avses i den lag som upphävs är verksam. Med sitt samtycke får personen också övergå till en tjänst som inrättas inom ett annat rättshjälps- och intressebevakningsdistrikts område.

Helsingfors den 19 september 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Justitieminister Antti Häkkinen